

Proiecte de cercetare – CCC

1. Date personale ale conducătorului de proiect:

1.1. Nume:	Ciocea
1.2. Prenume:	Mălina Iona
1.3. Anul nașterii:	1975
1.4. Titlu didactic:	Lector univ. dr.
1.5. Telefon:	0745014562
1.6. E-Mail:	malina.ciocea@comunicare.ro

2. Apartenență instituțională:

2.2. Department:	Departamentul de Comunicare
2.3. Laborator de cercetare	Laboratorul Comunicare, Discurs, Probleme Publice

3. Titlul proiectului: (Max 200 caractere)

Mediere și mediatizare în memoria cinematică a comunismului românesc

4. Echipa de Cercetare

Lector univ. dr. Mălina Ciocea
Lector univ. drd. Alexandru Cârlan
Doctorand Saiona Stoian
Prof. univ. dr. Camelia Beciu (profesor expert-consultant)

5. Durata proiectului (12-24 luni)

24

6. Rezumatul proiectului: (Max 2000 caractere)

Obiectivul general al acestui proiect este investigarea proceselor de mediere a memoriei prin tehnologii și practici cinematice, în contextul relației dialectice dintre mediere și mediatizare. Ne propunem o analiză a variilor genuri cinematografice (documentarul despre perioada istorică a comunismului, filmul de ficțiune și filmul de artă) ca tipuri de mediere și angajament cu trecutul, pentru a înțelege cum funcționează aceste dispozitive ale medierii și modul în care medierea încorporează reflexiv procesele de mediatizare a istoriei. Un obiectiv derivat al acestui proiect constă în investigarea contribuției cinema-ului la constituirea memoriei culturale cu privire la perioada comunistă din România și la dinamica politicilor memoriei în sfera publică românească, pentru a evidenția relația dintre identitatea constituită prin re-memorare și procesele de legitimare publică a construcției memoriei.

Caracterul interdisciplinar al proiectului este unul pronunțat, întrucât:

- pune în conexiune trei domenii științifice la rândul lor marcat interdisciplinare: studii media, studii culturale și studii ale memoriei;
- presupune elaborarea unui instrument metodologic ce îmbină analiza critică a discursului, analiza multimodală a filmului (din semiotica socială), teoria critică (mai ales Școala de la Frankfurt), și teoria retorică a genurilor (pentru discutarea genului filmic).

Aria empirică de investigație o constituie în principal producții cinematografice recente, care tematizează perioada istorică a comunismului din România, aparținând unei eterogenități de genuri cinematografice.

Metodologia presupune instrumente specifice analizei de discurs, și anume:

- O analiză de semiotică multimodală pentru a evidenția modul în care semnificația despre trecut este produsă mobilizând diversele resurse de semnificare ale medium-ului cinematic;

- b. O analiză critică a discursului pentru a evidenția modul în care filmul produce și re-produce relații sociale în raport cu o alteritate din trecut;
- c. O analiză pragmatică a pozițiilor ilocutionare și perlocuțiilor filmice pentru a evidenția solicitarea empatiei audienței și discuta critic modul în care diversele genuri cinematografice acționează ca tip de angajare cu trecutul;
- d. Analiza generică, pentru a evidenția modul în care convențiile genului funcționează ca dispozitive specifice de mediere.

7. Prezentarea proiectului: (se completează Anexa 1)

8. Modul de organizare a proiectului (managementul proiectului): (se completează Anexa 2)

DATA:

5.05.2014

Conducător de proiect,

Nume, prenume: **CIOCEA MĂLINA-IONA**

Semnatura:

7.1. Importanța și relevanța conținutului științific:

Prezentarea creează referențialul cercetării; va demonstra gradul de informare și documentare ale directorului de proiect.

a. Introducere

Obiectivul general al acestui proiect este investigarea proceselor de mediere a memoriei prin tehnologii și practici cinematice, în contextul relației dialectice dintre mediere și mediatizare. Ne propunem o analiză a variilor genuri cinematografice (documentarul despre perioada istorică a comunismului, filmul de ficțiune și filmul de artă) ca tipuri de mediere și angajament cu trecutul, pentru a înțelege cum funcționează aceste dispozitive ale medierii și modul în care medierea încorporează reflexiv procesele de mediatizare a istoriei. Un obiectiv derivat al acestui proiect constă în investigarea contribuției cinema-ului la constituirea memoriei culturale cu privire la perioada comunistă din România și la dinamica politicilor memoriei în sfera publică românească, pentru a evidenția relația dintre identitatea constituită prin re-memorare și procesele de legitimare publică a construcției memoriei.

Proiectul anterior al echipei laboratorului Comunicare, Discurs, Probleme Publice, *Memoria comunismului la tinerele generații – un caz de construcție a problemelor publice prin dezbateri mediatice în sfera publică românească*, a urmărit cadrele constituite social și cultural pentru ilustrarea și performarea identității constituite prin rememorare și tipurile de discurs folosite pentru construirea semnificațiilor epocii comuniste. Întrebarea generală a proiectului a fost dacă și cum devine memoria comunismului o problemă publică în raport cu generațiile post-comuniste. Propunerea de față lărgeste semnificativ atât aria empirică, cât mai ales perspectiva de analiză. Trecând în plan secund analiza practicilor discursive despre experiența comunistă în sfera publică românească, încercăm să înțelegem medierea memoriei pornind de la dezbaterile teoretice din studiile media și studiile culturale cu privire la relația dintre mediere și mediatizare. Prin urmare, proiectul nostru își propune contribuții inovatoare în trei privințe: 1. abordarea medierii dintr-o perspectivă interdisciplinară (studiile culturale și studii media) este o propunere justificată de evoluția debaterilor cu privire la memorie și cinematografie în contemporaneitate. 2. Elaborarea metodologică a unei analitici a medierii memoriei în cinematografie, pornind de la modele deja existente în analiza critică a discursului. În ultimul rând, 3. interesul pentru practicile și politicile memoriei și identitatea culturală astfel configurată vor aduce contribuții la cunoașterea dinamicii sferei publice românești.

Aria empirică de investigație o constituie în principal producții care tematizează perioada istorică a comunismului din România, aparținând unei eterogenități de genuri cinematografice: filmul de artă (*Al doilea joc*, Corneliu Porumboiu, 2014), documentarul asertiv (*Marele jaf comunist*, Alexandru Solomon, 2012), documentarul reflexiv (*Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu*, Andrei Ujică, 2010), producția de tip hollywoodian (*Closer to the Moon*, Nae Caramfil, 2014), film scurt independent (seria *Amintiri din epoca de aur*, Mungiu & al., 2009). Diversele abordări cinematografice ale acestei perioade istorice negociază versiuni și înțelesuri ale experienței comuniste în termeni de relevanță istorică, responsabilitate morală și semnificație identitară. Putem privi aceste discursuri ca fiind inputuri concurente/convergente pentru edificarea unei memorii colective (în sensul lui Halbwachs, 1992) despre comunismul românesc, cu reverberații în construcția identitară contemporană.

Obiectivele asumate ale proiectului vizează:

1. Cartografierea și evaluarea critică a abordărilor teoretice cu privire la relația dintre mediere și mediatizare pe de o parte, și la memorie ca obiect al proceselor de mediere și mediatizare, pe de alta;
2. Elaborarea unei analitici a tehnologiilor și practicilor medierii trecutului prin cinematografie;
3. Investigarea modului în care diverse tipuri de arhive (personale, colective, publice) sunt încorporate reflexiv în memoria colectivă prin cinema;
4. Analiza tipurilor de angajare cu perioada comunistă din România prin negocierea strategică a distanței față de trecut în filmele recente despre perioada comunistă.
(cf. infra 7.2 pentru detalieri)

b. Cadraj teoretic

Mediere - mediatizare

Perechea conceptuală mediere-mediatizare este unul din siturile de dezbatere teoretică, elaborare conceptuală și cercetare empirică dintre cele mai efervescente din zona studiilor culturale și studiilor media la ora actuală. Un indicator al interesului pentru această dezbatere ar fi sintezele deja apărute, care sistematizează paradigmele și disciplinele teoretice ce au contribuit, istoric, la această dezbatere (de ex. Hepp, 2013), sau numărul special al revistei *Communication Theory* ((23) / 2013), care propune noi direcții de analiză și agende empirice. Într-o specificare preliminară, diferența dintre „mediere” și „mediatizare” este destul de clară: în timp ce primul concept se referă la procese de comunicare în genere, din perspectiva producției și circulației sensului, cel de al doilea este folosit pentru a descrie schimbările culturale și sociale generate de dezvoltarea și generalizarea unor tehnologii, practici sau formate media. În formularea lui Nick Couldry și Andreas Hepp: „**medierea** descrie un moment fundamental al dezvoltării comunicării ca interacțiune simbolică: circulația ei prin infrastructuri tehnologice de transmisie și distribuție („media”). În contrast, „**mediatizarea** se referă în mod specific la rolul diverselor media în procesele emergente de schimbare socio-culturală.” (Couldry și Hepp, 2013, 197). Privind lucrurile într-o perspectivă istorică, medierea este un proces de perpetuă **remediere** - de resemnificare a conținuturilor culturale prin tehnologii de comunicare (Bolter & Grusin, 2000), în timp ce mediatizarea este un metaproces (de același tip ca globalizarea sau consumerismul) ce descrie „natura interrelațiilor dintre schimbările istorice în comunicarea mediatică și alte procese transformaționale” (Hepp, 2013, 38). Astfel conturate, este clar că „medierea” este presupusă de „mediatizare”, fiind o etapă a acesteia.

Venind dinspre analiza critică a discursului și propunându-și articularea unui cadru metodologic de „analitică a medierii”, Lilie Chouliaraki separă între două componente distincte ale procesului de mediere. Ea discută încorporarea textelor media atât în artefacte tehnologice, cât și în relații sociale. Prima direcție de analiză este una tipic semiotică, urmărind modul în care semnificația este produsă prin mobilizarea diverselor resurse de semnificare ale medium-ului (de ex. voce, text și imagine pentru a produce un reportaj de televiziune). Cea de a doua direcție de analiză este una mai degrabă socială, punând accentul pe funcțiile media (văzute ca tehnologii de semnificare) de a reprezenta lumea unui spectator și de a orienta spectatorul către anumite cursuri de (in)acțiune în raport cu reprezentarea. Prima direcție este interesată de multi-modalitatea discursurilor media, cea de a doua, de multi-funcționalitatea discursurilor media. (Chouliaraki, 2006a). Putem spune că multi-funcționalitatea discursurilor media este etapa intermediară, necesară analitic, pentru a explica saltul de la mediere la mediatizare.

În istoria teoretică a dezbaterilor, conceptul de „mediere” este constitutiv abordărilor semiotice și lingvistice și poate fi înțeles, la modul cel mai general, ca surmontare a unei distanțe prin comunicare. În schimb, conceptul de „mediatizare” își are originile în studiile media, în teoria lui McLuhan despre relația dintre mediu și mesaj, și în mod particular în cele patru interogații pe care le propune ca euristici ale legilor mass-media (McLuhan, 2006, 563; pentru o sistematizare exemplară vezi Schulz, 2004). Este simptomatic, în evoluția dezbaterilor, că prima intersecție dintre cele două tradiții apare la John B. Thompson, în analiza lui asupra modului în care dezvoltarea modernității europene este structurată de dezvoltarea mass-media. De altfel, el propune un singur concept („mediatization”) ce acoperă indistinct modul în care sunt produse, reproduse și puse în circulație formele simbolice în modernitate, la o scară fără precedent, împreună cu restructurările sociale ce decurg de aici. (Thompson 1995, 46). Toate dezbaterile ulterioare, care au dus la distincția dintre „mediere” și „mediatizare” pot fi privite ca o elaborare și articulare teoretică, disciplinară și metodologică a contribuției lui Thompson.

Așa cum am spus, direcția generală de studiu este la ora actuală de la mediere la mediatizare, direcția inversă (de la mediatizare la mediere) fiind mai puțin explorată. Teoreticienii analizează modul în care tehnologiile (Hepp), logicile (Altheide & Snow) sau genurile (Martin-Barbero) mediatică produc și pun în circulație semnificații (procesul de mediere) ca o condiție pentru a studia schimbările sociale generate de acestea (procesul de mediatizare). De exemplu, cercetătorii vor analiza rolul internetului și al tehnologiilor mobile (ca situri ale medierii) în reconfigurarea practicilor jurnalistice (proces al mediatizării). Sau vor urmări logica instituțiilor media și tipul de vizibilitate ne care îl permit în reconfigurarea practicilor electorale. Una din temele nredilecte în

literatură este rolul tehnologiilor de comunicare în procesul de globalizare, de exemplu modul în care relația față de o alteritate distantă este reconfigurată de posibilitatea știrilor în direct de pe întregul glob (Thompson 1995, Silverstone 2007, Chouliaraki 2006b).

Memoria ca trecut mediat

În studiile clasice despre memorie, interesul cercetătorilor se concentrează pe cadrele de referință și schemele de interpretare care dau cunoștințelor despre trecut un sens comun pentru o comunitate. Memoria comunicațională (care se referă la sinea socială) și memoria culturală (care hrănește identitatea culturală) se constituie prin comunicarea ceremonială a trecutului către comunitate, prin instituții culturale (Jan Assmann, 2008). Memoria culturală este „o externalizare și obiectivare a memoriei, care este individuală și comunicațională” (Jan Assmann, 2010, 122). Memoria politică este forma instituționalizată a memoriei culturale, formă dependentă de strategii politice, și probabil cea mai susceptibilă la instrumentalizare.

A privi tema memoriei în relație cu dezbaterile despre binomul mediere – mediatizare este un demers ofertant deoarece permite o direcția inversă de analiză: de la mediatizare la mediere. Tema memoriei sociale este relevantă tocmai pentru că memoria contemporană este una deja mediatizată – este deja configurată de forțele modelatoare ale media. Televiziunea, cinematograful și industriile culturii în genere sunt nu doar modalități de a produce semnificații despre trecut (memoria poate fi definită astfel ca un trecut mediat, iar evenimentele istorice devin parte a memoriei audienței – Garde-Hansen, 2011) ci, prin includerea lor în viața de zi cu zi (mediatizare), ele devin parte a istoriei și resurse ale memoriei, repere cronologice în relație cu alte memorii, ba chiar locuri ale memoriei. De la exemple clasice în studiile media (transmisiile în direct ale marilor evenimente – aselenizarea, revoluția română din 1989, atacurile din 11 Septembrie 2001), la orizontul vieții private (asocierea, în cadrul unei generații în România, a copilăriei cu emisiunile TV despre viața pionerească și a adolescenței cu apariția MTV-ului în România post-decembristă), modul în care istoria este mediatizată devine obiectul unei noi medieri, repetând patternul modernității reflexive (Giddens, 1990). Un exemplu perfect al acestei dialectici prin care mediatizarea este încorporată într-o nouă mediere îl reprezintă filmul lui Andrei Ujică *Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu*. Imaginile de arhivă ale propagandei comuniste, ilustrative atât pentru politizarea mediaticului (controlul propagandistic) cât și pentru mediatizarea politicului (organizarea vizitelor de lucru pentru a fi filmate – vezi Alexandrescu, 2013), sunt remontate de Andrei Ujică într-o manieră cvasi-cronologică, într-un nou gen (documentarul) pentru a produce o nouă înțelegere a trecutului (mediere a memoriei). Apelul la *ready-made images* (și la arhivă ca la o subspecie a acestora) în cinematografia contemporană nu mai reprezintă o inovație estetică, ci mai degrabă o resursă standard în arsenalul multi-modal al filmului.

Analitica medierii, elaborată de Lilie Chouliaraki pentru analiza suferinței unei *alterități îndepărtate geografic (distant other)* se poate extrapola, cu ajustările necesare, dacă avem în vedere nu o alteritate geografică sau socială, ci în primul rând una temporală – *the otherness from the past* (Anne Reading, 2011). Medierea memoriei presupune, în consecință, o negociere a distanței față de trecut, pe un continuum de la înstrăinare la apropiere. O problemă apare din faptul că, spre deosebire de alteritatea îndepărtată aflată în suferință, care este ușor subordonabilă unei categorii analitice unitare (*distant sufferer*, indiferent dacă suferința este provocată de foamete, calamități naturale sau războaie civile), această alteritate din trecut scapă unei cuprinderi categoriale atunci când „memoria” rămâne la rândul ei generică, nespecificată: pot fi victime sau torționari (categoriile ale puterii și suferinței), poate fi generația părinților sau propria copilărie (categoriile ale familiei), pot fi românii în genere (categoriile etnice sau naționale). Dar poate fi și memoria unei perioade (o categorie istorică) și nu neapărat un „cineva din trecut”, articulat colectiv sau individual.

Pornind de la aceste dezvoltări conceptuale, producțiile cinematografiei românești recente despre perioada comunistă oferă o largă plajă de genuri și regimuri de angajare cu trecutul și, deci, un oportun studiu de caz pentru modul în care discursul cinematic este un mediator al memoriei, și în particular, al memoriei mediatizate.

Cinematografia ca loc al memoriei

Studiile actuale despre memorie și cinematografie se concentrează pe performarea memoriei în diverse genuri și structuri narative. Locurile predilecte ale memoriei în epocile trecute (siturile arheologice, monumentele, statuile – vezi lucrarea lui Pierre Nora despre patrimoniul memoriei) cedează locul cinema-ului. Aceasta se întâmplă, pe de o parte, pentru că cinema-ul (alături de fotografie, televiziune și noile media) este modul narativ precumpănit în societatea contemporană, funcționând ca o veritabilă „industrie a memoriei” (Storey, 2003). Cinema-ul dă conținut și formă memoriei, oferă un canal prin care poate fi accesată memoria, și aceasta atât prin tehnologii, cât și prin tehnici narative (intertextualitatea cinematică, de pildă, care funcționează similar cu memoria). În cazul filmului, structurarea cauzală a narațiunii este înlocuită de o teleologie narativă diferită (Kilbourn, 2011), care presupune și o meditație asupra propriului trecut, prezent în chiar structura narativă. Cinema-ul nu e doar depozitarul memoriei contemporane, o arhivă potențial accesibilă, ci modul narativ prin care se constituie un tip de angajament cu trecutul. Jonathan Long susținea că subiectivitatea modernă depinde de proteze exterioare, mnemotehnice; mai târziu, Alison Landsberg consfințește termenul de memorie protetică. Vorbind despre cinematografie, Landsberg definește memoria protetică, într-o perspectivă mediologică, ca memoria pe care filmele (dar și alte produse ale industriei culturale), sunt capabile să o producă cu privire la un trecut care nu a fost experimentat direct. Abordarea ei se încadrează într-o filieră mediologică: memoria protetică este un caz particular al „extensiilor protetice”, concept preluat de McLuhan de la E.T. Hall pentru a descrie tehnologiile de comunicare. Bazându-se pe abordări tipice Școlii de la Frankfurt, și în special pe discuțiile de la Krackauer și Benjamin asupra impactului cinematografului, Landsberg argumentează că în ciuda inautenticității lor, memoriile protetice sunt memorii personale, deoarece rezultă din „confruntările angajante și orientate spre trăire cu diferitele tehnologii mediatice ale memoriei” (Landsberg 2003). Aceste confruntări sunt de ordin senzorial, iar negocierea înțelesului se face nu doar cu obiectul artistic în sine (deși acesta are propria indexicalitate), ci și cu experiențele anterioare ale individului (Landsberg, 2003, se referă chiar la o „arhivă de experiențe”). Mai mult, memoria protetică vizează un trecut public, nu pe cel aflat în posesia unui singur individ sau grup, chiar dacă sursele ei pot fi private. Făcând trimitere la Halbwachs, Landsberg arată că „în contrast cu memoria colectivă, care servește la reîntărirea și naturalizarea identității unui grup, memoriile protetice nu sunt apanajul unui singur grup, ci permit orizonturi colective de experiență”. Sunt, de asemenea, un argument că „puterea afectului poate fi mobilizată până la a căpăta un potențial politic similar cu cel al puterii conceptului” (Landsberg, 2004, 4). Rezumând, memoriile protetice nu sunt naturale sau autentice, dar sunt personale, pentru că presupun o experiență mediată a evenimentului, sunt încorporate, exact ca un membru artificial, sunt interșanjabile în calitatea lor de bunuri de consum simbolic, și nu construiesc doar subiectivități, ci și identificări colective mediate, deschizând calea spre construcția unor sfere publice potențial contrahegemonice. (Landsberg, 2003, 149-150).

Russell Kilbourn duce ideea memoriei mediate mai departe, etichetând fenomenele contemporane de reamintire drept o „deontologizare a memoriei”, adică „întemeierea sa în realitatea socială și reprezentările sale, mai degrabă decât într-o interioritate subiectivă extra-cinematică” (Kilbourn, 2011, 77). Continuând ideea lui Walter Benjamin din anii ‘30 despre erodarea memoriei în contemporaneitate și rolul cinema-ului în producerea de noi moduri ale subiectivității, Andrew Hoskins (2004) numește acest proces prin care noi înțelegem trecutul prin reprezentările sale mediate „prăbușirea memoriei” într-o formă subiectivă, personală, care ar putea fi luată chiar ca o formă de uitare. Pentru a compensa această alunecare a memoriei spre subiectivism, Susannah Radstone, pe linia lui Annette Kuhn și Victor Burgin, introduce conceptul de cinema/memorie, care este o formă de interioritate, personală și culturală, la care se ajunge prin contopirea imaginilor cinematice cu propriile amintiri (Radstone, 2010, 336). Din această constatare a medierii relației contemporane cu trecutul prin tehnologii rezultă câteva problematizări.

Prima dintre ele privește calitatea cinematică a memoriei (Rawle, 2011). Dacă performarea memoriei se face preponderent în structuri narative vizuale, cum se transformă pentru public această „virtualitate vizuală” într-o relație cu evenimentele înseși? Rememorarea mediată este o virtualitate. Unde se produce atunci legătura între momentul prezent al receptării și angajamentul cu această virtualitate? Tot astfel problematiza și Gilles Deleuze virtualitatea cinema-ului: o ambiguitate a

relației între ce e real și ce e imaginat, între ceea se întâmplă în prezent și ce e în trecut (și ceea ce, mai târziu, Alanna Thain, 2011, numește „imediere”, (eng. *immediation*), o sinteză între *imediat* și *mediere*).

Relația mediată cu trecutul pune și problema politicilor memoriei (Carrier, 2000). Locurile vizibile ale memoriei (ca monumentele) erau, esențial, niste instrumente semantice de traducere a identității colective în forme inteligibile. Memoria colectivă modernă, pe de altă parte, este, așa cum remarca Halbwachs, socială. Și totuși, rememorarea mediată nu poate da naștere nici unei memorii personale, așa cum e ea înțeleasă de Landsberg, nici exclusiv colective, în linia lui Halbwachs, ci unei memorii „social-culturale”, „a cărei funcție este preponderent compensatorie, din pricina calității sale intrinseci de arhivă” (Kilbourn, 2010, 229).

Se pune atunci problema rolului cinema-ului în constituirea memoriei culturale a comunității/națiunii și a politicilor memoriei cinematice în sfera publică/culturală/națională. Cum sunt folosite diverse narațiuni asupra trecutului în contexte actuale? Ce forme ia angajamentul public cu trecutul? Cum este mobilizată memoria mediată în proiecte politice? Acest potențial politic al rememorării cere o discuție critică a conceptului de mediere. Concentrarea exclusivă pe memoria mediată poate duce la o receptare reduționistă a media ca memorie (Radstone & Schwarz, 2010, 6), ceea ce implică o contopire a liniilor de demarcație între memorie individuală și discursuri publice, de pildă, sau între diversele procese de producție, distribuire și receptare. „Cum putem distinge atunci, exact, între memorie publică sau socială, pe de o parte, și alte instanțe de discurs public, narațiuni și practici, pe de alta?” (Radstone și Schwarz, 2010, 7).

Teoretizarea cinema-ului ca loc al memoriei abordează și problema constituirii memoriei cinematice culturale în diverse genuri, de la filme de artă care recuperează trecutul în notă nostalgică, la filme care proiectează o versiune idealizată a trecutului, la filme istorice care propun o istorie adesea eliptică și incongruentă, până la documentare care se constituie ca arhivă sau explorează retorica violenței. În cazul documentarului, reconstituirea trecutului poate pune acut problema descifrării relației dintre performare și rememorare, pe de o parte, și pe de alta, problema autenticității mărturiilor istorice, a realismului cinematic (Ten Brink și Oppenheimer, 2012). O soluție la această dilemă este să renunțăm la investigarea documentarului ca sursă a adevărului istoric și să îl vedem doar ca tip de mediere și de angajament cu trecutul. Dacă documentarul este dispozitiv al medierii, putem investiga care sunt tipurile de distanțe create de film (de pildă, față de trecut, față de publicul care nu a experimentat direct epoca, față de producătorul de imagine de atunci – vezi analiza lui Sorin Alexandrescu, 2013) și gestionarea strategică a acestei distanțe.

Dimensiunile etice și politice ale empatiei în relație cu medierea trecutului

Problema empatiei ca resursă afectivă mobilizată vizual, dar și ca potențială bază a unei politici progresiste (*empowerment*) capabilă să susțină și să consolideze legături transnaționale, își relevă, din perspectiva unor autori precum Landsberg (2004) și Chouliaraki (2006b), importanța odată cu o înțelegere adecvată a conceptului de „distanță”. Medierea trecutului prin intermediul tehnologiilor cinematice devine astfel o problemă de negociere a distanței față de trecut, unde distanța are atât o valoare identitară (experiență trăită versus experiență mediată) cât și o valoare estetică (în ce măsură cinematograful, prin convențiile și practicile sale specifice, anulează sau, dimpotrivă, potențează, această distanță?). Promisiunea tehnologiilor cinematice este teoretizată de Landsberg ca o democratizare a empatiei, în sensul în care disponibilitatea de a imagina lumea din perspectiva celuilalt nu mai este condiționată nici de imperativul experienței împărtășite direct, nici de apartenența la o comunitate de rememorare. Filmul ar permite astfel identificarea cu experiențe și persoane radical diferite față de noi înșine, fie că este vorba de o distanță etnică, socială, culturală sau temporală.

Considerată din punct de vedere discursiv, solicitarea empatiei ca efect perlocuționar ridică problema modului în care diversele genuri cinematografice acționează ca tip de angajament: prin ce mijloace este solicitată identificarea empatică? Cum negociază genurile cinematografice ca instanțe ale medierii între un tip de memorie trăită care exclude și o memorie culturală inclusivă, generatoare de empatie? În ce măsură intertextualitatea și arhiva ca dispozitiv facilitează o conversație între registre ale empatiei/simpatiei? Mizele etice și politice devin astfel vizibile în momentul în care textul cinematic este investit cu novara memoriei colective. Întrebarea „cu cine empatizăm?”

devenind o problemă ce se extinde dincolo de sfera opțiunii personale.

Deoarece capacitatea reprezentărilor de a genera empatie pare să decurgă din însăși capacitatea umană de a folosi și interpreta simboluri (Berger, 2007), apare de asemenea întrebarea ce diferențiază tehnologiile cinematice de literatură sau de restul practicilor simbolice de reprezentare care mobilizează imaginația? Un posibil răspuns ar trebui astfel să aibă în vedere genul cinematografic nu doar ca un tip de mobilizare retorică prin care se încurajează empatizarea la nivel psihologic ci și ca un tip de mediere tehnologică capabilă (sau nu) să genereze o formă distinctă de empatie estetică (Koss, 2006). Dacă cinematograful a devenit un loc predilect al memoriei, iar memoria la rândul ei începe să fie teoretizată în termeni cinematici, încercarea de a testa limitele unei „empatii cinematice” ar putea constitui un punct de legătură între diversele forme de *spectatorship* instituite în și prin procesul medierii trecutului.

Bibliografie:

1. Alexandrescu, S. (2012). Vizualul opresiv. Autoportretul unui regim politic, în *Images, Imagini, Images*, 3(2)/2012, pp. 119 – 161;
2. Assmann, J. (2010). Globalization, Universalism and the Erosion of Cultural Memory, in (Eds.) Assmann, A., Conrad, S. *Memory in a Global Age. Discourses, Practices and Trajectories*, Palgrave, Macmillan; pp. 121-137;
3. Assman, J. (2008). Communicative and Cultural Memory, in (Eds.) Erll, A., Nünning A. *Cultural Memory Studies. An International and Interdisciplinary Handbook*, Berlin, New York, Walter de Gruyter; pp. 109-118;
4. Berger, J. (2007). Which prosthetic? Mass media, narrative, empathy and progressive politics. *Rethinking History*, 11(4), 597-612;
5. Bolter, J. D., Grusin, R. (2000). *Remediation: Understanding new media*. MIT Press;
6. Carrier, P. (2000). Places, Politics and the Archiving of Contemporary Memory, in (Ed.) Radstone, S. *Memory and methodology*. Oxford: Berg, pp. 37-58;
7. Chouliaraki, L. (2006a). Towards an analytics of mediation, *Critical Discourse Studies* 3(2), , 153-178;
8. Chouliaraki, L. (2006b). *The spectatorship of suffering*. London: Sage;
9. Couldry, N., Hepp, A. (2013). Conceptualizing mediatization: Contexts, traditions, arguments. *Communication theory*, Special Issue: Conceptualizing mediatization 23(3), 191-202;
10. Garde-Hansen, J. (2011). *Media and memory*. Edinburgh: Edinburgh University Press;
11. Hepp, A. (2013). *Cultures of mediatization*, Cambridge: Polity Press;
12. Hoskins, A., *Televising war: from Vietnam to Iraq*. Continuum, 2004;
13. Kilbourn, Russell J.A. (2011). “Prosthetic memory” and transnational cinema: globalised identity and narrative recursivity in *City of God*. in (Eds.) Sinha, A., McSweeney, T. *Millennial Cinema: Memory in Global Film*. Wallflower, Columbia University Press, pp. 71-96;
14. Kilbourn, Russell JA (2010). *Cinema, memory, modernity: the representation of memory from the art film to transnational cinema*. Routledge;
15. Koss, J. (2006). On the limits of empathy, *The Art Bulletin*, 88(1), 139-157;
16. Landsberg, A. (1997). America, the Holocaust, and the Mass Culture of Memory. Toward a Radical Politics of Empathy. *New German Critique*, 71(1), pp. 63-86;
17. Landsberg, A. (2003). Prosthetic Memory: The Ethics and Politics of Memory in an Age of Mass Culture. in (Ed.) Grainge, P. *Memory and Popular Film*, Manchester: Manchester University Press, pp. 144-161;
18. Landsberg, A. (2004). *Prosthetic Memory: The Transformation of American Remembrance in the Age of Mass Culture*. New York: Columbia University Press;
19. McLuhan, M. (2006). *Texte esențiale*, Ediția a 2-a, București: Nemira;
20. Pickering, M., Keightley, E. (2009). Trauma, discourse and communicative limits. *Critical Discourse Studies*. 6(4), 237-249;
21. Radstone, S., Schwarz, B.(2010). Introduction. Mapping Memory. in (Eds.) Radstone, S., Schwarz, B. *Memory: histories, theories, debates*. Fordham Univ Press, pp. 1-14;
22. Radstone. S. (2010). Cinema and Memory. in (Eds.) Radstone. S. Schwarz. B. *Memory:*

- histories, theories, debates*. Fordham Univ Press, pp. 325-342;
23. Rawle, S. (2011). Reconstructing the past: visual virtuality in *Eternal Sunshine of the Spotless Mind*. in (Eds.) Sinha, A., McSweeney, T. *Millennial Cinema: Memory in Global Film*. Wallflower, Columbia University Press pp. 37-54;
 24. Schulz, W. (2004). Reconstructing mediatization as an analytical concept. *European journal of communication*, 19(1), 87-101;
 25. Silverstone, R. (2007). *Media and morality. On the rise of the mediapolis*. Cambridge: Polity Press;
 26. Storey, J. (2003). The articulation of memory and desire: From Vietnam to the war in the Persian Gulf. in (Ed.) Grainge, P. *Memory and Popular Film*, Manchester: Manchester University Press, pp. 99-119;
 27. Ten Brink, J., Oppenheimer J. (2012). Introduction, in (Eds.) Ten Brink, J., Oppenheimer J. *Killer images: documentary film, memory and the performance of violence*. Columbia University Press, 2012, pp. 1-14;
 28. Thain, A. (2011). Death every Sunday afternoon: the virtual realities of Hirokazu Kore-Eda's *Afterlife*. in (Eds.) Sinha, A., McSweeney, T. *Millennial Cinema: Memory in Global Film*. Wallflower, Columbia University Press. pp. 55-70;
 29. Thompson, J. B. (1995). *The media and modernity. A social theory of the media*. Cambridge, Oxford: Polity Press;
 30. Tileagă, C. (2011). (Re)writing biography: Memory, identity, and textually mediated reality in coming to terms with the past. *Culture and Psychology*, 17(2), 197-215;
 31. Tileagă, C. (2012). Communism in retrospect: The rhetoric of historical representation and writing the collective memory of recent past. *Memory Studies*, 5(4), 462-478.

7.2. Obiectivele proiectului:

(Se specifică clar obiectivele proiectului în contextul stadiului cunoașterii în domeniu, elementele originale vizate și importanța pentru domeniu, impactul estimat al proiectului; dacă este cazul, se va face referire la caracterul interdisciplinar.)

Obiectivele asumate ale proiectului vizează:

Obiectivul de cercetare 1:

Cartografierea și evaluarea critică a abordărilor teoretice cu privire la relația dintre mediere și mediatizare pe de o parte, și la memorie ca obiect al proceselor de mediere și mediatizare, pe de alta

Prin acest obiectiv urmărim construirea cadrului teoretic al cercetării. Întrucât, așa cum am prezentat mai sus, dezbaterile referitoare la relația dintre mediere și mediatizare (văzute drept categorii explicative în *media studies*) au ajuns la o perioadă de maturizare reflexivă, acest obiectiv aduce relevanță și originalitate prin discutarea critică în raport cu un domeniu particular de aplicare: studiul memoriei. Deși în domeniul *memory studies* chestiunea caracterului comunicațional și mediat al memoriei a fost investigată încă din anii '90, cadrele teoretice de investigație nu au fost totuși cele oferite de *media studies*.

Obiectivul de cercetare 2:

Elaborarea unei analitici a tehnologiilor și practicilor medierii trecutului prin cinematografie

Prin acest obiectiv urmărim construirea instrumentului metodologic. Acest obiectiv își propune punctual evaluarea critică și transbordarea unui model deja existent, elaborat de Lilie Chouliaraki (2006a), într-o nouă arie de investigație empirică. Dacă analitica medierii vizează, ca gen, știrea de televiziune, iar ca obiect, alteritatea geografică aflată în suferință (*the distant sufferer*), noi vom urmări reconfigurarea acestei analitici într-un nou gen mediativ (filmul) și în raport cu un nou obiect: alteritatea din trecut. În sensul acesta, ambiția obiectivului este de propune în domeniul *memory studies* un instrument adaptat din analiza critică a discursului.

Obiectivul de cercetare 3:

Investigarea modului în care diverse tipuri de arhive (personale, colective, publice) sunt încorporate reflexiv în memoria colectivă prin cinema

Acest obiectiv urmărește în mod detaliat modul în care una din resursele multi-modale ale producției cinematografice: arhiva, sau, în genere, *ready-made images*, devine obiect al unei medieri reflexive. În comparație cu al doilea obiectiv, acest obiectiv vizează un caz particular al analiticii medierii, ce merită o analiză de sine stătătoare întrucât pune în legătură discuțiile despre caracterul reflexiv al modernității cu teoriile despre media și cinematografie.

Obiectivul de cercetare 4:

Analiza tipurilor de angajare cu perioada comunistă din România prin negocierea strategică a distanței față de trecut în filmele recente despre perioada comunistă

Acest obiectiv vizează aplicarea instrumentului metodologic pe un corpus de filme românești contemporane, pentru a înțelege cum se produce negocierea distanței față de perioada comunistă în România, de la înstrăinare la apropiere, prin diverse tehnologii și genuri cinematice. Caracterul novator rezidă într-o analiză filmică articulată în cadre teoretice ignorate de zona studiilor de film din România.

Impactul estimat al proiectului constă în:

- a. Propunerea unui nou instrument analitic pentru studiul proceselor de mediere/mediatizare;
- b. Extinderea discuțiilor despre mediere/mediatizare într-un nou domeniu disciplinar (*memory studies*);
- c. Propunerea către comunitatea științifică interesată de film, în România, de noi cadre teoretice și analitice pentru critica/ analiza de film.

Caracterul interdisciplinar al proiectului este unul pronunțat, întrucât:

- a. pune în conexiune trei domenii științifice la rândul lor marcat interdisciplinare: studii media, studii culturale și studii ale memoriei;
- b. presupune elaborarea unui instrument metodologic ce îmbină analiza critică a discursului, analiza semiotică a filmului (din semiotica socială), teoria critică (mai ales Școala de la Frankfurt), și teoria retorică a genurilor (pentru discutarea genului filmic).

7.3. Metodologia cercetării:

Dificultățile metodologice asociate cu investigarea proceselor de rememorare publică sunt recunoscute de majoritatea autorilor în domeniu. Procesul de rememorare nu este continuu, cunoaște rupturi de înțeles și reasezări ale semnificațiilor (Pickering, Keightley, 2009, Tileagă, 2011, 2012). Se adaugă aici dificultatea analizei dinamicii rememorării printr-un proces de mediere tehnologică. Există întrebări legate de relația dintre performare și rememorare, dintre imagini și evenimente, dintre peliculă și publicul care asistă la performarea trecutului în prezent.

O altă problemă metodologică este legată de descifrarea intențiilor filmului, în raport cu constituirea memoriei despre o anumită perioadă istorică. Există multe analize dedicate, de pildă, filmului istoric de tip hollywood-ian, care ar produce memorii istorice false unei audiențe pasive și needucate, care simplifică excesiv relația dintre film și publicul său, pe de o parte, iar pe de alta, se concentrază excesiv pe stabilirea „adevărului”. În aceste abordări, filmul documentar ar fi mai aproape de o „mărturie” asupra perioadei istorice decât filmul artistic, prin pretenția sa de a fixa adevărul prin folosirea arhivei. Documentarul este, însă, tot un mod narativ care ajunge, în fapt, prin cadraj sau manipularea arhivei prin discurs, la un tip de ficționalizare a istoriei. De pildă, o analiză preliminară a intențiilor filmului *Marele jaf comunist* al lui Al. Solomon ne-a arătat nu mai puțin de șapte posibile angajamente cu trecutul, aceasta fără a lua în considerare interpretările din partea publicului. Astfel, filmul își propune să aibă un tip de efect terapeutic, de vindecare a traumei și de refacere a memoriei pierdute; să se constituie într-o arhivă de documente și mărturii, pentru cei care nu au trăit direct epoca comunistă; să înlocuiască amintirile „greșite” ale torționarilor; să consfințească rememorarea colectivă, prin punerea în comun a adevărilor relative: să deconstruiască memoria construită prin alte încercări de documentare a „adevărului”

(filmul-arhivă anterior); să deficționalizeze memoria (dacă luăm *Reconstituirea*, filmul-arhivă produs de comuniști, ca pe o ficțiune, un film cu gangsteri, cum spune Solomon); și chiar să relativizeze orice încercare cinematică de rememorare, arătând cum același moment poate fi cadrat/reîncadrat la nesfârșit.

În raport cu obiectivele proiectului, dar și pentru a evita aceste dificultăți metodologice, vom privi documentarul drept un proces specific de mediere. Ne va interesa atunci doar dinamica angajamentului cu trecutul, chiar cea produsă de memoriile „false” ale diverselor proiecte cinematografice. Această mediere se produce în raport cu resursele de semnificare ale mediului și cu convențiile genului cinematografic. În consecință, metodologia presupune instrumente specifice analizei de discurs, și anume:

- a. O analiză de semiotică multimodală pentru analiza modului în care semnificația despre trecut este produsă mobilizând diversele resurse de semnificare ale medium-ului cinematic;
- b. O analiză critică a discursului pentru a evidenția modul în care filmul produce și re-produce relații sociale în raport cu o alteritate din trecut;
- c. O analiză pragmatică a pozițiilor ilocutionare și perlocuțiilor filmice pentru a evidenția solicitarea empatiei audienței și discuta critic modul în care diversele genuri cinematografice acționează ca tip de angajare cu trecutul;
- d. Analiza generică, pentru a evidenția modul în care convențiile genului funcționează ca dispozitive specifice de mediere.

După cum se poate constata, metodologia proiectului presupune diverse tipuri de analiză textuală calitativă (așa sunt consfințite aceste abordări în manualele standard de metodologia cercetării), originare în patru domenii proeminente:

- analiza critică a discursului;
- semiotica multi-modală;
- pragmatică;
- teoria retorică a genurilor.

Corpusul cercetării:

Filmografie:

- seria *Amintiri din epoca de aur*, Mungiu & al., 2009
- *Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu*, Andrei Ujică, 2010
- *Marele jaș comunist*, Alexandru Solomon, 2012
- *Al doilea joc*, Corneliu Porumboiu, 2014
- *Closer to the Moon*, Nae Caramfil, 2014

Corpus media:

Editoriale și cronici de film din presa generalistă și culturală depre relația dintre filmul lui Alexandru Solomon și cel al lui Nae Caramfil (ambele tematizând același eveniment din istoria perioadei comuniste).

7.4. Resurse necesare:

7.4.1 Resursa umană:

7.4.1.1 Directorul de proiect:

7.4.1.1.1 Competența științifică a directorului de proiect :

Se va face referire la:

- Domenii de competență și rezultate semnificative, atât rezultate teoretice cât și rezultate practice;
- Lucrări științifice publicate, în domeniul temei propuse, în ultimii 3 ani;
- Membru în colective de redacție ale unor reviste incluse în baze de date internaționale), în colective editoriale ale unor edituri recunoscute sau în comitetele științifice ale unor conferințe internaționale;

Directorul de proiect este membru al unei echipe de cercetare condusă de prof. univ. dr. Camelia Beciu, în cadrul laboratorului Comunicare, Discurs, Probleme Publice (CODIPO) al Centrului de Cercetare în Comunicare. Echipa a derulat două proiecte de cercetare finanțate de UEFSCDI: *Fenomenul migrației forței de muncă și formarea publicului diasporic: impactul asupra spațiului public și a practicilor instituționale (2009-2011)* și *Comunicarea interculturală în context european. Construcția unei paradigme conjunctive privind noile raporturi dintre culturile naționale și emergența identității culturale europene (2009-2011)*.

În prezent, echipa de cercetare derulează un alt proiect finanțat de UEFSCDI: *Diaspora în sfera politico-mediatică din România. De la eveniment la construcția socială a problemelor publice (2012-2014)* și proiectul *Memoria comunismului la tinerele generații - un caz de construcție a problemelor publice prin dezbateri mediatice în sfera publică românească*, în cadrul Centrului de Cercetare în Comunicare (director de proiect: M. Ciocea).

Echipa a coordonat numărul special *Diasporic Identities, Media, Public Space* al Romanian Journal of Communication and Public Relations.

Profesorul expert-consultant al actualului proiect, prof. univ. dr. Camelia Beciu, s-a implicat constant în definirea direcțiilor de cercetare ale membrilor echipei și a oferit feedback valoros pentru articolele scrise de aceștia. Experiența sa de conducător de doctorat se adaugă experienței vaste de profesor invitat la diverse universități din străinătate și de coordonator al numeroase proiecte de cercetare. Consultanța sa va fi esențială pentru realizarea obiectivelor proiectului.

Actualul proiect vine ca urmare a experienței echipei în cercetarea temei memoriei comunismului. De-a lungul proiectului de cercetare anterior, membrii echipei au acoperit bibliografia fundamentală a temei memoriei culturale și au putut remarca limite ale instrumentelor de investigare dezvoltate în literatură. Actualul proiect, pe de o parte, extinde corpusul investigației empirice, iar pe de altă parte asumă o perspectivă teoretică diferită, propunându-și o abordare din optica relației dintre mediere și mediatizare, dezbătută în studiile media și studiile culturale. Membrii echipei își propun dezvoltarea proiectului pe direcții noi de cercetare, pentru a ajunge la verificarea unor instrumente de analiză, la analiza critică a unor concepte fundamentale ale temei, și, în final, la conturarea unor instrumente proprii care să fie relevante pentru sfera publică din România.

Șeful de proiect a depus o cerere de finanțare pentru o bursă post-doctorală cu tema: *Discursuri publice și discursuri private în rememorarea comunismului în România* și are în plan publicarea unei cărți despre patternuri și influențe culturale în România post-comunistă în colaborare cu unul din membrii echipei. Interesul constant pentru temă este dovedit și de participarea la seminarul metodologic în studiile memoriei organizate de Laboratoarele DARG (Discourse and Rhetoric Group) și CAMARG (Communication and Media Analysis Research Group) din cadrul Departamentului de Științe Sociale al Universității Loughborough, UK. O altă miză a actualului proiect este întărirea legăturii cu diverse laboratoare și echipe de cercetare interesate de temă și concretizarea acestora în depunerea unui proiect de cercetare comun, cu sursă de finanțare europeană. Membrii echipei predau teme conexe celei a proiectului la diverse programe de studiu.

Directorul de proiect are experiență managerială în proiecte, fiind membru în câteva echipe de cercetare unde s-a ocupat și de chestiuni administrative și organizatorice (distribuirea sarcinilor în echipă, menținerea legăturii cu membrii echipei și cu personalul auxiliar, întocmirea dosarelor de raportare anuală etc.). Coordonează activitatea Departamentului de Limbi Străine și a organizat câțiva ani sesiunea de comunicări științifice a studenților ComunicarTe. Este coordonator al unui program masteral cu predare în limba engleză și al programului de masterat în parteneriat cu University of Sheffield.

Lista de lucrări pe tema proiectului:

Cârlan, A., Ciocea, M., Prosthetic memory and post-memory: cultural encounters with the past in designing a museum, lucrare acceptată la conferința Living after the Fall(?): Past-Present in Southeastern Europe, 12-13 iunie, 2014 Sofia.

Ciocea, M., Cârlan, A., Prosthetic memory and post-memory: cultural encounters with the past in designing a museum. lucrare acceptată la conferința Annual Global Studies Association

Conference, Cultural Encounters and Global Connectivity, 26-28 iunie, York

Ciocea, M., Cârlan I. A. (2013). Mémoire prothétique du communisme. Le film L'Autobiographie de Nicolae Ceaușescu de Andrei Ujică et sa réception dans les médias. În Drăgan, I., Tétu, J.F., Ștefănescu, P., Pélișier, N., Idjeraoui-Ravez, L. (eds.), *Traces, Mémoire et Communication*. Préface de Yves Jeanneret. Editura Universității din București, 2013, ISBN 9786061602377, pp. 69-80.

Ciocea, M., Cârlan A., Recherche et mobilisation de la mémoire collective. Le projet laboratoire: Explorations pour un musée du communisme en Roumanie, 19e Colloque bilatéral Franco-Roumain en Sciences de l'Information et de la Communication: *Actualité scientifique en communication des organisations : questionner les nouveaux enjeux, problématiques et pratiques*. Instit. Organizatoare: Univ. Paul Valéry Montpellier 3, ITIC, IARSIC, Facultatea de Litere, Univ. din București. 14-16 martie, 2013, București.

Ciocea, M. *Building Cosmopolitan Perspectives. Conflicting Discourses in Remembering Communism in Romanian Media*, lucrare prezentată la conferința *Towards a Common Past? Conflicting Memories in Contemporary Europe* (14-16 mai 2012), organizată de Centre for European Studies, Nordic Network in Memory Studies, Lund University, Suedia.

Ciocea, M. Cârlan, A., *How should we remember communism? The construction of a public problem in Romanian media*, prezentată la *Discourse-Conversation-Communication International Conference*. Organizată de laboratoarele DARG și CAMARG, Loughborough University, 21-23 march 2012.

Cârlan, A., Ciocea, M.: "Prosthetic Memory of Communism. The Case of New Romanian Cinema and Its Reception in the Media", prezentată la 10th Conference of the European Sociological Association *Social Relations in Turbulent Times*, 7-10 September 2011, Geneva.

Cârlan, A., Ciocea, M.: "Mémoire prothétique du communisme. Le film « Autobiographie de Nicolae Ceaușescu » de Andrei Ujică et sa réception dans les médias", prezentată la 18e Colloque bilatéral franco-roumain en sciences de la communication *Traces, Mémoires, et Communication*. Organizată de Université Nice Sophia Antipolis, Universitatea din București, SNSPA. 30 June-2 July 2011, București.

Listă de lucrări pe teme conexe proiectului (selecție):

Cârlan, A., Ciocea, M., „Media deliberation on Intra-EU migration. A qualitative approach to framing based on rhetorical analysis”, lucrare prezentată la *Qualitative Research in Communication International Conference*, Organizatori: SNSPA, University of Lower Silesia, Poland, Academic Counseling Studies Society, University of Lower Silesia, Wroclaw, Center for Research in Communication, SNSPA. 3-4 octombrie 2013, București.

Ciocea, M., Popa, L. Power Legitimation in Romanian Identitarian Discourses. The Case of Schengen File in Romania”, lucrare prezentată la *Qualitative Research in Communication International Conference*, Organizatori: SNSPA, University of Lower Silesia, Poland, Academic Counseling Studies Society, University of Lower Silesia, Wroclaw, Center for Research in Communication, SNSPA. 3-4 octombrie 2013.

Cârlan, A., Ciocea, M., „Deliberation and the Framing of Arguments on Intra-European Migration: media discourses from sending and receiving countries”, lucrare prezentată la *International Exploratory Workshop Diasporic Identities and Transnational Experiences. From Social Actors to Public Discourses*, Organizatori: Școala Națională de Studii Politice și Administrative - Facultatea de Comunicare și Relații Publice, Universitatea din Timișoara, Academia Română, 23-24 mai 2013, București.

Ciocea, M. Cârlan, A., Mădroane, I. Ascribed versus Assumed Civic Engagement in the Diaspora”, lucrare prezentată la *European Sociological Association Conference: Crisis, Critique and Change*, Torino, Italia, 28-31 august, 2013.

Cârlan, A., Mădroane, I., Ciocea, M. „Reactive Nationalism through the Lens of Methodological Transnationalism: Gains and Limitations”, lucrare prezentată la *European Sociological Association Conference: Crisis, Critique and Change*, Torino, Italia, 28-31 august, 2013.

Cârlan. A. Ciocea. M. Georgiu. G. Overcoming Centre-Periphery Approaches in

Intercultural Communication. Mythological Commitments and Aspirational Identities in Three Romanian Narratives for Western Audiences, *Romanian Journal of Communication and Public Relations*, no. 24, 2011.

Ciocea, M.: "Constructing Deliberative Practices in Romanian Media. The Case of Professional Migration Debates", prezentată la conferința: *Keywords: Continuities, Complexities and Challenges in the Field of Diaspora, Migration and Media*. Organizată de ECREA Diaspora, Migration and Media Section, National University of Ireland, Maynooth, Ireland, 2-3 December 2011.

Cârlan, A., Ciocea, M., Georgiu, G.: "Presenting Your Culture to Others as Intercultural Interaction: Three Narratives of Romanian Identity Projection", prezentată la: *2nd International Conference on Intercultural Studies*. Organizată de Centre for Intercultural Studies, ISCAP Porto, 25-27 May 2011.

Cârlan, A., Ciocea, M., Georgiu, G.: "The Myth of Perpetual Enlightenment from the West. Three Narratives of Romanian Identity Projection", prezentată la conferința: *Europe of Nations. Myths of origin: Modern and Postmodern Discourses*. Organizată de Aveiro University, Aveiro, 9-11 May 2011.

Ciocea, M. (2010). "Constructing a Cosmopolitan Public through Deliberative Journalism. The Case of Romanian Media Civic Campaigns", în Corbu, N., Negrea, E., Tudorie, G. (eds.), *Globalization and Changing Patterns in the Public Sphere*, Editura Comunicare.ro, pp. 163-178. ISBN 978-973-711-262-0. ISI Proceedings.

Ciocea, M., Dobrescu, P., Cismaru, D. (2010). "Changing Patterns of Consumerism in Young People in Romania". În Clara Sarmiento (ed.), *From Here to Diversity: Intercultural Dialogue and Globalization*, Cambridge Scholars Publishing, pp. 175-188. ISBN 978-1-4438-2366-1.

Ciocea, M. (2010). „*Le cosmopolitisme banal. La mutation du modèle culturel roumain et son impact sur la communauté*”. În *** *Communautés, frontières, médias*, University of Bucharest Publishing House, pp. 93-108. ISSN 2068-5750.

Ciocea, M. "Demanding Respect. The Case of Romanian Media Campaigns". Prezentată la *3rd ESA Sociology of Culture RN Mid-term Conference "Culture and the Making of Worlds"*. Organized by ESA Sociology of Culture Research Network. October 2010, Milan.

Ciocea, M. "From Community of Villains to Cosmopolitan Diaspora: Romanian Media's Approach to the Diasporic Public". Prezentată la *5th International Conference on Interdisciplinary Social Sciences*. August 2010, Cambridge.

Ciocea, M. (2009). "Constructing Cultural Policies in Romania. A Possible Model for Communicating the National Value System". În *Polissema. Revista de Letras do ISCAP*. No. 9/2009, pp. 129-140. ISSN 1645-1937.

Ciocea, Mălina. (2008). „Consumul ca virtute. Cum se reconstruiesc valorile individuale și comunitare sub presiunea culturii globale”. [*Consumption as Virtue*]. În Dobrescu, Paul (coord.), *Cultural Creatives. Cercetări privind evoluția valorilor în societatea românească* [*Cultural Creatives*]. Comunicare.ro Publishing House, pp. 175-202. ISBN 978-973-711-181-4.

Cârlan, A., Corbu, N., Ciocea, M. (2009). "Research Methods in Cultural Identity Inquiry". În Dobrescu, P., Pricopie, R., Ionescu, M. (eds.) *R&D Perspectives. Promoting Innovation through Education, Culture and Communication*, Comunicare.ro, pp. 133-140. ISBN 978-973-711-220-0.

Ciocea, M. (2009). „Comment communiquer le modèle des valeurs nationales? Un défi pour les politiques culturelles”. În Beciu, C., Drăgan, I., Popescu-Jourdy, D., Riondet, O. (coord.), *Cultures et communication. Regards croisés sur les pratiques*. Comunicare.ro Publishing House, pp. 123-132. ISBN 978-973-711-202-6.

7.4.1.2. Echipa de cercetare:

Lista membrilor echipei de cercetare: (Fără directorul de proiect)

Nr. crt.	Nume și prenume	Afilieră instituțională	Titlul didactic/ științific *	Doctorat **	Semnătura
1	Beciu Camelia	SNSPA- FCRP	Profesor (profesor expert-consultant în proiect)	DA	
2	Cârlan Alexandru	SNSPA- FCRP	Lector	Doctorand	
3	Stoian Saiona	SNSPA - Școala Doctorală în Științele Comunicării	Student	Doctorand	

* La "Titlu didactic/științific" completați cu una din variantele:

Profesor / Conferențiar / Lector / Asistent / CS I / CS II / CS III / Student

** La "Doctorat" completați cu una din variantele: **DA / NU / Doctorand /**

7.4.1.2.1. Cercetători cu experiență și tineri cercetători: (Fără directorul de proiect)

Se va face referire la:

- Experiența anterioară a fiecărui membru al echipei, în domeniul temei propuse
- Domenii de competență și rezultate semnificative - documentate atât prin rezultate teoretice cât și prin rezultate practice
- Lucrări semnificative publicate în domeniul temei propuse, în ultimii 3 ani

Lector univ. drd. Alexandru Cârlan

Este membru al CODIPO și a coordonat numărul special *Diasporic Identities, Media, Public Space* al Romanian Journal of Communication and Public Relations. Al. Cârlan este cadru didactic asociat la Centru de Excelență în Studiul Imaginii – Universitatea București și director adjunct al Centrului de Cercetare în Comunicare din cadrul FCRP. Are experiență vastă în cercetare, participând la numeroase proiecte de cercetare finanțate de UEFISCDI. A participat la un stagiul de cercetare în domeniul *Științelor comunicării și ale informației*, în cadrul LERASS (Laboratoire d'Etudes et de Recherches Appliquées en Sciences Sociales) – Universitatea Paul Sabatier, Toulouse (2010) și la un stagiul de cercetare în domeniul *Teoriei argumentării* în cadrul programului *Argumentation in Discourse* al Institutului de Studii Culturale al Universității din Amsterdam (2009). Este doctorand în Filosofie în cadrul Universității București, sub coordonarea prof. univ. dr. Drăgan Stoianovici, cu tema: *Sofisme în teoria argumentării: o perspectivă critică asupra pragma-dialecticii*.

Lista de lucrări pe tema proiectului:

Cârlan, A., Ciocea, M., Prosthetic memory and post-memory: cultural encounters with the past in desinging a museum, lucrare acceptată la conferința Living after the Fall(?): Past-Present in Southeastern Europe, 12-13 iunie, 2014 Sofia.

Ciocea, M., Cârlan, A., Prosthetic memory and post-memory: cultural encounters with the past in desinging a museum, lucrare acceptată la conferința Annual Global Studies Association Conference, Cultural Encounters and Global Connectivity, 26-28 iunie, York

Cârlan, I. A., Ciocea, M. (2013). Mémoire prothétique du communisme. Le film L'Autobiographie de Nicolae Ceaușescu de Andrei Ujică et sa réception dans les médias. În Drăgan, I., Tétu, J.F., Ștefănescu, P., Péliissier, N., Idjeraoui-Ravez, L. (eds.), *Traces, Mémoire et Communication*. Préface de Yves Jeanneret. Editura Universității din București, 2013, ISBN 9786061602377, pp. 69-80.

Cârlan, A., Ciocea, M., Recherche et mobilisation de la mémoire collective. Le projet laboratoire: Explorations pour un musée du communisme en Roumanie. 19e Colloque bilatéral Franco-Roumain

en Sciences de l'Information et de la Communication: *Actualité scientifique en communication des organisations : questionner les nouveaux enjeux, problématiques et pratiques*. Instit. Organizatoare: Univ. Paul Valéry Montpellier 3, ITIC, IARSIC, Facultatea de Litere, Univ. din București. 14-16 martie, 2013, București

Ciocea, M. Cârlan, A., *How should we remember communism? The construction of a public problem in Romanian media*, prezentată la *Discourse-Conversation-Communication International Conference*. Organizată de laboratoarele DARG și CAMARG, Loughborough University, 21-23 martie 2012.

Cârlan, A., Ciocea, M.: "Prosthetic Memory of Communism. The Case of New Romanian Cinema and Its Reception in the Media", prezentată la 10th Conference of the European Sociological Association *Social Relations in Turbulent Times*, 7-10 septembrie 2011, Geneva.

Cârlan, A., Ciocea, M.: "Mémoire prosthétique du communisme. Le film « Autobiographie de Nicolae Ceaușescu » de Andrei Ujică et sa réception dans les médias", prezentată la 18e Colloque bilatéral franco-roumain en sciences de la communication *Traces, Mémoires, et Communication*. Organizată de Université Nice Sophia Antipolis, Universitatea din București, SNSPA. 30 June-2 July 2011, București.

Cârlan, A., "Former Communists Condemning Communism: ethos, legitimacy and ad hominem argumentation" în *Communication and Argumentation in the Public Sphere*, International Conference 2007 (vol. 1, pp. 67-87) (editori: Anca Găță, Adela Drăgan) Galați: Galați University Press, 2007; ISSN: 1843-7893.

Cârlan, A., „Argumentation as a source of spectacle: the case of televised debates”, lucrare prezentată la conferința internațională: *Rhetoric in Society*, Universitatea Leiden, Olanda, 2009. "În dialog cu "lichelele": ethos-ul intelectual și blocajul dezbaterii", lucrare prezentată la colochiul internațional *Europeanization: concepts, institutional practices, representations*, organizat de ACADEMIA ROMÂNĂ – INSTITUTUL DE SOCIOLOGIE – Laboratorul Sociologia comunicării și a spațiului public, 2008.

Listă de lucrări pe teme conexe proiectului (selecție):

Cârlan, A., Ciocea, M., „Media deliberation on Intra-EU migration. A qualitative approach to framing based on rhetorical analysis”, lucrare prezentată la *Qualitative Research in Communication International Conference*, Organizatori: SNSPA, University of Lower Silesia, Poland, Academic Counseling Studies Society, University of Lower Silesia, Wrocław, Center for Research in Communication, SNSPA. 3-4 octombrie 2013, București.

Ciocea, M., Popa, L. *Power Legitimation in Romanian Identitarian Discourses. The Case of Schengen File in Romania*, lucrare prezentată la *Qualitative Research in Communication International Conference*, Organizatori: SNSPA, University of Lower Silesia, Poland, Academic Counseling Studies Society, University of Lower Silesia, Wrocław, Center for Research in Communication, SNSPA. 3-4 octombrie 2013.

Cârlan, A., Ciocea, M., „Deliberation and the Framing of Arguments on Intra-European Migration: media discourses from sending and receiving countries”, lucrare prezentată la *International Exploratory Workshop Diasporic Identities and Transnational Experiences. From Social Actors to Public Discourses*, Organizatori: Școala Națională de Studii Politice și Administrative - Facultatea de Comunicare și Relații Publice, Universitatea din Timișoara, Academia Română, 23-24 mai 2013, București.

Ciocea, M. Cârlan, A., Mădroane, I. *Ascribed versus Assumed Civic Engagement in the Diaspora*, lucrare prezentată la *European Sociological Association Conference: Crisis, Critique and Change*, Torino, Italia, 28-31 august, 2013.

Cârlan, A., Mădroane, I., Ciocea, M. „Reactive Nationalism through the Lens of Methodological Transnationalism: Gains and Limitations”, lucrare prezentată la *European Sociological Association Conference: Crisis, Critique and Change*, Torino, Italia, 28-31 august, 2013.

Cârlan, A., Ciocea, M., Georgiu, G.: "The Myth of Perpetual Enlightenment from the West. Three Narratives of Romanian Identity Projection", prezentată la conferința: *Europe of Nations. Myths of origin: Modern and Postmodern Discourses*. Organizată de Aveiro University, Aveiro, 9-11 May 2011.

"Towards a Conjunctive Paradigm: a Critical Review of the Theories and Interpretations Regarding the Crisis of Cultural Identities in the Context of Globalization" în Adrian Lesenciuc (ed.) *Redefining Community in Intercultural Context*, Editura Academiei Forțelor Aeriene "Henri Coandă", Brașov, 2011.

"Legitimând Europa, legitimați de Europa: construcția legitimării ca dublu joc în discursul candidaților la alegerile europarlamentare", în C. Schifirneț (coord), *Europeanizarea Societății Românești și Mass-Media* (pp. 235-267). București: Editura comunicare.ro, 2012 (ISBN: 978-973-711-333-7).

"Research Methods in Cultural Identity Inquiry" (coautor, împreună cu Nicoleta Corbu și Mălina Ciocea) în Dobrescu, Paul, Pricopie, Remus, Ionescu, Mihaela Alexandra (eds.), *R&D Perspectives. Promoting Innovation through Education, Culture and Communication*, București, Comunicare.ro, 2009, pp. 133-140.

"The Cultural Dimension of European Integration" (coautor, împreună cu Grigore Georgiu), *Proceedings of Globalisation and Policies of Development, International Conference 2007*, (pp. 109-117) Editori: Paul Dobrescu, Andrei Țăranu, Alina Bârgăoanu, București: Comunicare.ro, 2007, ISBN: 978-973-711-128-8.

Doctorand Saiona Stoian

Saiona Stoian este doctorandă în Științele Comunicării sub coordonarea prof. univ. dr. Camelia Beciu. Teza ei de doctorat analizează vocabularul moral umanitar ca instrument de construcție strategică, prin intermediul unor argumente, narațiuni și metafore specifice, a problemelor de interes public. S. Stoian a absolvit masteratul în limba engleză „Communication and Advertising” în cadrul FCRP și a obținut de asemenea titlul de Master în cadrul Centrului de Excelență în Studiul Imaginii (Programul „Teoria și Practica Imaginii”). Lucrarea ei de masterat intitulată „The Distant Other: Suffering and Agency in Documentary Film” abordează critic lucrările lui Lilie Chouliaraki privind reprezentările mediatice ale suferinței în buletinele de știri și încearcă să construiască un instrument analitic similar pentru filmul documentar. Rezultatele cercetării au fost prezentate în cadrul conferinței internaționale „Qualitative Research in Communication” (București 3-4 Octombrie 2013).

Listă de lucrări pe teme conexe proiectului

Stoian, S., Transnational labour migration and the melodrama of mobility. Constructing the public problem of the children „left behind” in Romanian media, lucrare acceptată la conferința Living after the Fall(?): Past-Present in Southeastern Europe, 12-13 iunie, 2014 Sofia.

Stoian, S. (2014), Beyond an ethics of privilege. Suffering and agency in the age of mediated uncertainty. În Ivan L., Buzoianu-Daba, C., Gray B. L. (eds.), *Mapping Heterogeneity: Qualitative Research in Communication*, București: Tritonic (în curs de apariție)

7.4.2 Alte resurse:

7.4.2.1. Resurse financiare:

Se detaliază toate costurile proiectate (cheltuieli de documentare, mobilități, cercetare empirică)

Proiectul implică cercetare empirică de factură calitativă care va fi realizată de către echipa de proiect. Prin urmare, echipa de cercetare nu va solicita fonduri pentru cercetare empirică de anvergură.

Site-ul laboratorului de cercetare va fi întreținut și actualizat de unul din membrii echipei.

Diseminarea rezultatelor se va face prin participări la conferințe internaționale și publicarea rezultatelor cercetării.

Bugetul proiectului va include:

- **Cheltuieli** pentru mobilități (conferințe, seminarii, școli de vară): 14.400 RON. Membrii echipei vor participa la conferințe și seminarii organizate de laboratoare de cercetare din străinătate pe tema proiectului. Membrii echipei au în vedere și inițierea de proiecte de cercetare comune cu alte laboratoare de cercetare care investighează teme similare.
- **Cheltuieli de documentare: 3600 RON.** Vor fi făcute achiziții de cărți pe tema proiectului. Fondul de carte va intra în biblioteca FCRP.
- **Costuri de publicare: 2.000 RON.** Aceste fonduri vor fi folosite în măsura în care publicarea rezultatelor cercetării se va realiza la o editură acreditată CNCS pentru domeniul științelor socio-umane.

ANEXA 2

8. Modul de organizare a proiectului (managementul proiectului):

An	Etapă* (cu menționarea duratei etapei)	Obiective	Activități	Buget fond de documentare	Buget mobilități	Buget costuri de publicare	Total buget / etapă
2014	1. Etapă unică 02.06 – 31.12	1. Alocarea sarcinilor și managementul echipei	1.1. Întâlniri organizatorice	1600 RON	3600 RON		5200 RON
		2. Crearea fondului documentar	2.1. Documentare și creare corpus de cercetare				
		3. Identificarea rețelelor academice specializate în studii de memorie socială și participarea la întâlnirile lor	3.1. Participări la conferințe, workshop-uri etc.				
		4. Definierea cadrelor metodologice de analiză a datelor calitative	4.1. Elaborarea unei analitici a tehnologiilor și practicilor medierii 4.2. Construirea grilei de analiză pentru analiza critică a discursului; semiotica multi-modală; analiză pragmatică				
2015	2. Etapă unică 01.01-31.12	1. Managementul echipei	1.1. Întâlniri organizatorice	2000 RON	7200 RON		9200 RON
		2. Crearea fondului documentar	2.1. Documentare și creare corpus de cercetare				
		3. Cercetare empirică	3.1. Aplicarea grilei de analiză pentru filme 3.2. Aplicarea grilei de analiză pentru corpusul media				
		4. Constituirea unei baze de date cu rezultatele empirice ale cercetării	4.1. Prelucrarea diferitelor categorii de date obținute prin analiza filmelor 4.2. Prelucrarea diferitelor categorii de date obținute prin analiza corpusului media				
		5. Diseminarea rezultatelor cercetării	5.1. Participări la conferințe, workshop-uri etc.				
1. Managementul echipei	1.1. Întâlniri organizatorice	3600 RON	2000 RON	5600 RON			
2016	3. Etapă unică 01.01-01.06						

An	Etapă* (cu menționarea duratei etapei)	Obiective	Activități	Buget fond de documentare	Buget mobilități	Buget costuri de publicare	Total buget / etapă
2016	3. Etapă unică 01.01-01.06	2. Analiza datelor empirice ale cercetării	2.1. Prelucrarea diferitelor categorii de date 2.2. Analiza rezultatelor empirice; corelarea lor cu ipotezele și premisele cercetării				
		3. Diseminarea rezultatelor cercetării	3.1. Participări la conferințe, workshop-uri etc 3.2. Întocmirea raportului de cercetare				

* Perioadele din coloana "etapă" sunt orientative. Fiecare echipă poate decide câte etape are pe an și durata acestora.

8.2. Rezultate așteptate

Rezultatele livrabile (cărți, articole, capitole cărți, participare la conferințe) ale proiectului trebuie defalcate pe ani. De exemplu, dacă proiectul se desfășoară pe 24 de luni, trebuie menționat în cererea de finanțare câte publicații sau participări la conferințe se vor realiza în fiecare an.

Pentru a fi eligibil, proiectul trebuie să stabilească un număr minim de rezultate livrabile specificat în anunțul de lansare a competiției pentru minigranturi.

Indicatori	Denumirea indicatorului	Număr livrabile asumat
I1	Articole în reviste cotate ISI având un factor de impact $f \geq 0,1$	
I2	Articole în reviste cotate ISI cu factor de impact $f \leq 0,1$ sau în reviste indexate în cel puțin 2 dintre bazele de date internaționale recunoscute (Scopus, EBSCO, ProQuest, CEEOL, Ulrich, ERIH, Index Copernicus, CSA, GESIS, IBSS, SAGE, OVID, ECOLIT, Psychlit, PubMed, Elsevier, Springerlink, Persée, DOAJ, JSTOR, SSRN, REPEC)	2 articole în etapa unică 2015 2 articole în etapa unică 2016
I3	Cărți publicate ca unic autor	
I4	Cărți publicate	
I5	Cărți coordonate	1 carte coordonată, în etapa unică 2016
I6	Studii/capitole în volume colective	1 studiu în etapa unică 2015
I7	Lucrări publicate în volumele unor conferințe	1 lucrare publicată în etapa unică 2015
I8	Participarea la o conferință internațională	1 participare în etapa unică 2014 2 participări în etapa unică 2015 1 participare în etapa unică 2016
I9	Participarea la o conferință națională	
Punctaj I1-I2 asumat: 16 pct. Punctaj I3 – I6 asumat: 7 pct. Punctaj I7-I9 asumat: 6 pct.		